

JURYRAPPORT AVICENNAPRIJS 2013

In november 1997 werd door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor de eerste keer de Avicennaprijs uitgereikt. Deze aanmoedigingsprijs, die bestaat uit een geldbedrag van € 1.500,- en een kunstwerkje, werd ingesteld door het toenmalige Overlegorgaan Gezondheidszorg en Multiculturele samenleving (OGM) ter gelegenheid van haar vijftienvigjarig bestaan. De prijs werd, evenals de stichting die haar beheert, genoemd naar Avicenna, een geneesheer uit het Perzië van de elfde eeuw die de grondslag legde voor de moderne geneeskunde. Zijn werk werd in het Latijn vertaald en oefende grote invloed uit op de ontwikkeling van de Europese geneeskunde.

De Avicennaprijs wordt uitgereikt aan een zorgverlener of instelling die heeft bijgedragen aan een wezenlijke verbetering van de zorg aan migranten en vluchtelingen.

De beoordelingscriteria zijn:

- is werkzaam in de gezondheidszorg in Nederland;
- levert een duidelijke bijdrage aan verbetering van zorg en hulpverlening aan migranten en vluchtelingen, waardoor gezondheidsverschillen verminderen;
- de gehanteerde methodiek is innovatief en actueel;
- de activiteiten hebben een uitstraling binnen de eigen sector of naar andere sectoren; de resultaten zijn duurzaam en overdraagbaar.

Vandaag, 14 november 2013, wordt de Avicennaprijs voor de achtste keer uitgereikt. Na een oproep op relevante websites, via de sociale media en eigen netwerken zijn 21 voordrachten voor de prijs ingediend. Hieronder bevonden zich vijf voordrachten van individuele personen, die, evenals vele anderen, gedurende vele jaren een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de zorg voor migranten en vluchtelingen. Daar de Avicennaprijs vooral ook bedoeld is als een aanmoedigingsprijs voor actuele, innovatieve methodieken vallen hun jarenlange prestaties echter buiten de reikwijdte en de bedoeling van de prijs.

Eén van deze vijf personen wil de jury hier toch graag eervol bij naam vermelden, namelijk Maria van den Muijsenbergh die al jarenlang één van de boegbeelden van de interculturalisatie van de gezondheidszorg is. In haar huisartsenpraktijk, op de universiteit en bij het kenniscentrum Pharos draagt zij op imponerende wijze bij aan de verbetering van de zorg aan migranten, ongedocumenteerden en laag geletterden.

Ook de voordracht van het kenniscentrum interculturele zorg MIKADO vraagt om een aparte vermelding. MIKADO heeft de afgelopen jaren tal van mooie producten ontwikkeld. Een klein enthousiast team leverde een inspirerende bijdrage aan de interculturalisatie van de zorg en was uiterst productief. Helaas moest MIKADO om financiële redenen per 1 oktober van dit jaar stoppen. Gelukkig blijven wel veel producten, zoals de diverse e-learning modules, beschikbaar. De Avicennaprijs is echter niet bedoeld voor een gespecialiseerde instelling, van wie inspanning om de zorgverlening aan migranten en vluchtelingen te bevorderen verwacht wordt. Maar het past zeker om alle medewerkers van MIKADO heel hartelijk te bedanken voor hun grote inzet in de afgelopen twaalf jaar!

De voordrachten, die zeker het vermelden waard zijn, maar die niet behoren tot de eerst drie door de jury uitgekozen projecten zijn (in alfabetische volgorde):

► Alzheimer theehuis Amsterdam

In 2012 is een Alzheimer theehuis in Amsterdam opgezet om de bekendheid met dementie en openheid erover bij diverse cultuurspecifieke groepen waar Turks en Arabisch gesproken wordt te bevorderen. Maandelijks zijn er bijeenkomsten waarin een steeds een ander onderwerp centraal staat. Ook is er ruime mogelijkheid om vragen te stellen en lotgenoten te ontmoeten.

► Diversiteit in Vakmanschap

In dit project hebben docenten van de Hogeschool Inholland en de Hogeschool Amsterdam hun curriculum kritisch onder de loep genomen met het oogmerk om hierin aandacht voor diversiteit structureel te verankeren en aan te laten sluiten bij de multi-etnische onderwijs beroepspraktijk. Het project is ontwikkeld vanaf de werkvloer, d.w.z. in het klaslokaal, de lessen en docententeams.

Voor meer informatie: zie www.kenniskringjeugd.nl/diversiteit-in-vakmanschap

► Gezondheidsdialoog in de wijk

De projectgroep “De gezondheidsdialoog” is in de Schilderswijk in Den Haag gestart met activiteiten om wijkbewoners te betrekken bij gezondheidsbevordering zoals ‘gezond koken’ en ‘stresspreventie’. Het project wordt nu uitgevoerd in de vorm van actieonderzoek.

► Intermediair tussen zorgverleners en allochtone patiënten

In het Academisch Ziekenhuis Maastricht is Jamila El Berkani tijdens haar stage begonnen met het opstarten van een intermediaire functie om de communicatie tussen zorgverleners en allochtone patiënten te faciliteren. Haar bevindingen heeft zij vastgelegd in een scriptie.

► Mama Cares

Mama Cares is een peer educatieprogramma van Jellinek Preventie waarin moeders en verzorgers met kinderen van 0 – 18 jaar uit Amsterdam Zuid-Oost worden geworven, opgeleid en begeleid om groepsbijeenkomsten te leiden. Tijdens deze zogenaamde Mama Cares Parties wordt het gesprek aangegaan over thema's als positief opvoeden, herkennen en omgaan met middelengebruik en stress.

Voor meer informatie: zie www.mamacares.nl .

► Preventieve begeleiding vluchtelingengezinnen

VluchtelingenWerk Midden Nederland heeft, in samenwerking met Pharos in 2012 en 2013 het project methodiekontwikkeling preventieve begeleiding uitgevoerd. Vrijwillige medewerkers van vier regionale organisaties van Vluchtelingenwerk zijn nu beter in staat om snel te signaleren als kinderen en/of gezinnen specifieke problemen hebben. Ze maken deze problemen sneller bespreekbaar en kunnen beter doorverwijzen naar lokale instanties.

► SYMBOL-studie

SYMBOL is een project van het AMC, onder leiding van Özgül Uysal, waarin onderzoek gedaan wordt onder ruim 2400 oudere migranten. In dit project is o.a. een nieuwe digitale Cross Culturele Dementie screeningstest ontwikkeld en zijn bestaande meetinstrumenten crosscultureel geadapteerd. De dataverzameling is inmiddels afgesloten; momenteel worden deze data geanalyseerd.

Voor meer informatie: zie www.effectieveouderenzorg.nl/Projecten/Symbol.aspx .

► Thuiszorg Helpende Hand

Om aan de specifieke zorgbehoeften van oudere migranten tegemoet te komen heeft Ekrem Hasman een PGB-bureau opgestart dat hij inmiddels heeft omgezet in de thuiszorgorganisatie ‘Helpende Hand’. Samen met een grote zorginstelling in Tilburg werkt hij nu plannen uit voor huisvesting van oudere migranten volgens het kangoeroemodel.

Voor meer informatie: zie www.hasmanhelpendehand.com.

► Tweedehulp Team

Op twee SEH-afdelingen van Haaglanden is in juli 2013 een project van start gegaan om met telefonische nazorg de kwaliteit van de zorg aan patiënten te verbeteren. Hiertoe is een nazorgprotocol ontwikkeld.

► Werken aan een kleurrijke regio

In 2011 startte regio Ede van 's Heeren Loo een project met als doel om meer verbinding te krijgen met de diverse allochtone gemeenschappen in de gemeente. Hiertoe is o.a. samengewerkt met andere organisaties in de gemeente en is samen met het ROC het leertraject “Kleur in de zorg” ontwikkeld.

► Winticonsulent

Ingrid Sporkslede, sociaal psychiatrische verpleegkundige binnen Mentrum, Amsterdam, werkte een idee uit om het GGZ-behandelaanbod uit te breiden met een winticonsulent. Een dergelijk aanvullend aanbod leidt er vaak toe dat de reguliere behandeling beter aanslaat en geeft ook de mogelijkheid om het systeem van de cliënt bij de behandeling te betrekken.

► Woongroep Al Noor

Al Noor, onderdeel van Cordaan, is een kleinschalige woongroep voor demente ouderen met een islamitische achtergrond. Er is veel aandacht voor de gewoontes en gebruiken van de 12 bewoners. Ook wordt veel aandacht besteed aan de familieleden van de bewoners. Met haar werkwijze probeert Al Noor ook om het taboe rond dementie te doorbreken.

Voor meer informatie: zie

http://www.cordaan.nl/locatiewijzer/Verpleegenverzorgingshuizen/kleinschalig_wonen/.

De drie projecten die bij de beoordeling door de jury het hoogst scoorden zijn:

► Djalan Pienter

Djalan Pienter betekent “de slimme weg”. Het is een samenwerkingsverband van woonzorgcentrum Raffy en Stichting Pelita, die zich beide richten op Indische en Molukse ouderen. Een projectgroep heeft de binnen de twee organisaties aanwezige kennis over cultuurspecifieke zorg verzameld en omgezet in overdraagbare producten. Vervolgens zijn deze producten getoetst in drie woonzorgcentra in het land. De producten zijn zodanig opgezet dat ze gemakkelijk kunnen worden aangepast voor andere culturele groepen.

Voor meer informatie: zie www.djalanpienter.nl

Oordeel jury:

De jury waardeert vooral dat de in organisaties aanwezige, vaak impliciete, kennis geëxpliciteerd is en deze, met de daaruit gevormde producten, toegankelijk en bruikbaar is gemaakt voor andere organisaties. Inderdaad: een slimme weg! De jury kent aan Djalan Pienter de derde prijs toe.

► China in de lage landen

Hepatitis B en C hebben een hoge prevalentie onder de 1e generatie Chinese migrantengroep. Tegelijkertijd is dit een voor de zorg moeilijk bereikbare groep. “China in de lage landen” is een educatief project van GGD Rotterdam-Rijnmond, het Erasmus MC, Chinese vereniging Wah Fook Wui en het Nationaal Hepatitis Centrum in Rotterdam over Hepatitis B en C voor Chinezen in Nederland. Met dit project, onder leiding van Marijke Mostert, wordt de bewustwording over deze ziekten vergroot, worden gratis testen aangeboden en worden besmette personen doorverwezen. Inmiddels worden dergelijke campagnes in meerdere steden voorbereid.

Oordeel jury:

Het project is er uitstekend in geslaagd om deze moeilijk benaderbare migrantengroep te bereiken. Door de samenwerking van GGD, ziekenhuizen en huisartsen met Chinese organisaties en de grote inzet van Chinese vrijwilligers, zowel bij de voorlichtingscampagne, als op de testlocaties, lieten veel Chinezen zich testen. Hierdoor werden rond 300 personen die positief bleken, opgespoord en voor behandeling doorverwezen. De jury kent aan China in de lage landen de tweede prijs toe.

► SuNa = Suicide(poging)Nazorg

Jongeren die een zelfmoordpoging hebben ondernomen blijken zich in de praktijk moeilijk te laten benaderen. Schaamte en schande spelen daarbij een grote rol. Uit eerder onderzoek van de GGD Den Haag bleek dat allochtone meisjes en vrouwen vaker een zelfmoordpoging doen dan autochtone meisjes en jonge vrouwen. Na behandeling op de SEH wordt – met toestemming van betrokkene – de jongere die een zelfmoordpoging gedaan heeft aangemeld bij SuNa van de GGD Den Haag. De SuNa-casemanager begeleidt de jongere gedurende een half jaar, ondersteunt en verwijst waar nodig. De SuNa-casemanager zoomt daarbij in op elke cliënt. Naast de individuele begeleiding bemant SuNa een kenniscentrum voor vragen van en advisering aan hulpverlening en onderwijs.

Oordeel jury:

De jury waardeert dat in dit project gekozen is voor een benadering van alle jongeren die een suïcidepoging hebben gedaan, maar dat – wetend dat in deze groep allochtonen oververtegenwoordigd zijn – gekozen is voor een zorgvuldige, actieve, integrale en individuele aanpak waarbij etnische en culturele afkomst, leeftijd, concentratieboog en de gemoedstoestand van de cliënt op dat moment een belangrijke rol spelen. Het project voorziet in een effectieve doorverwijzing, individuele zorg en een helpdeskfunctie ten behoeve van zorg en onderwijs. Hierdoor krijgt het zeer hardnekkige én zorgwekkende probleem van het hoog aantal suïcides onder allochtone meisjes en jonge vrouwen op verschillende niveaus de aandacht die noodzakelijk is om een kentering te bewerkstelligen.

De Avicennaprijs gaat dit jaar naar SuNa en wordt uitgereikt aan haar projectleider Marion Ferber.